

Briuselis, 2019 m. sausio 18 d.
REV1. Šiuo dokumentu pakeičiamas
2017 m. lapkričio 21 d. Pranešimas
suinteresuotosioms šalims

PRANEŠIMAS SUINTERESUOTOSIOMS ŠALIMS

JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR ES CIVILINĖS TEISENOS IR TARPTAUTINĖS PRIVATINĖS TEISĖS TAISYKLĖS

2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė pranešė apie savo ketinimą išstoti iš Sąjungos pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį. Tai reiškia, kad nuo 2019 m. kovo 30 d. 00.00 val. (Vidurio Europos laiku) (toliau – išstojimo diena)¹ Jungtinė Karalystė taps trečiąja šalimi².

Pasirengti išstojimui turi ne tik ES ir nacionalinės institucijos, bet ir privatūs subjektai.

Atsižvelgiant į neaiškumus, susijusius su Susitarimo dėl išstojimo ratifikavimu, visoms suinteresuotosioms šalims primenamos teisinės pasekmės, į kurias reikės atsižvelgti Jungtinei Karalystei tapus trečiąja šalimi.

Atsižvelgiant į pereinamąjį laikotarpį, nustatytą Susitarimo dėl išstojimo projekte³, nuo išstojimo dienos Jungtinei Karalystei nebebus taikomos ES civilinės teisenos ir tarptautinės privatinės teisės taisyklės. Toliau aptariamos pagrindinės to pasekmės⁴.

1. TARPTAUTINĖ JURISDIKCIJA

ES tarptautinėje privatinėje teisėje nustatytos suderintos tarptautinės jurisdikcijos civilinėse ir komercinėse bylose, įskaitant nemokumo ir šeimos teisės bylas,

¹ Pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnio 3 dalį Europos Vadovų Taryba, susitarusi su Jungtine Karalyste, gali vieningai nuspręsti, kad Sutartys nustos galioti vėliau.

² Trečioji šalis – šalis, kuri nėra ES narė.

³ Žr. *Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos projekto*, dėl kurio derybininkų lygmeniu susitarta 2018 m. lapkričio 14 d., ketvirtą dalį (https://ec.europa.eu/commission/publications/draft-agreement-withdrawal-uk-eu-agreed-negotiators-level-14-november-2018-including-text-article-132_en).

⁴ Primenama, kad Jungtinė Karalystė nedalyvauja visame teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose *acquis*.

taisyklės⁵. Apskritai šios suderintos taisyklės taikomos tik tais atvejais, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta yra ES valstybėje narėje.

1.1. Teismo procesai, tebevykstantys išstojimo dieną

Teismo procesams, susijusiems su atsakovu, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, ir išstojimo dieną nagrinėjamiems ES 27 valstybių narių⁶ teismuose, toliau taikomos ES tarptautinės jurisdikcijos taisyklės.

1.2. Teismo procesai, pradėti nuo išstojimo dienos

Teismo procesams, susijusiems su atsakovu, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje, pradėtiems išstojimo dieną arba po jos ES 27 valstybėse narėse, ES teisės aktuose numatytos tarptautinės jurisdikcijos taisyklės civilinės ir komercinės teisės, taip pat šeimos teisės srityse nebetaikomos, išskyrus atvejus, kai ES teisės aktuose yra nustatytos jurisdikcijos trečiųjų šalių atžvilgiu taisyklės⁷.

Taigi tarptautinė jurisdikcija bus reglamentuojama nacionalinėmis valstybės narės, į kurios teismą kreipiamasi, taisyklėmis.

Kai kuriais atvejais taikomos tarptautinės konvencijos, pavyzdžiui, Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos parengtos konvencijos⁸, jeigu tiek ES arba ES valstybės narės, tiek Jungtinė Karalystė yra šios konvencijos šalys.

2. SPRENDIMO PRIPAŽINIMAS IR VYKDYMAS

ES tarptautinėje privatinėje teisėje nustatytos valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų supaprastinto pripažinimo ir vykdymo taisyklės.

2.1. Sprendimai, kuriems taikyta egzekvatūra

Kai atitinkamas teisės aktas numato egzekvatūrą, jeigu iki išstojimo dienos Jungtinės Karalystės teismo sprendimui buvo taikoma egzekvatūra 27 ES valstybėse narėse, tačiau iki tos dienos jis dar nebuvo įvykdytas, teismo sprendimas vis dar gali būti vykdomas 27 ES valstybėse narėse, o tai, kad jis iš pradžių buvo Jungtinės Karalystės teismo priimtas sprendimas, neturi reikšmės.

⁵ Šiame pranešime vartotojų apsaugos klausimai konkrečiai nenagrinėjami. Šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. paskelbtą *Pranešimą suinteresuotosioms šalims „Jungtinės Karalystės išstojimas ir ES vartotojų apsaugos ir keleivių teisių taisyklės“*.

⁶ Nors ES sutartyse numatyta speciali Airijos ir Danijos (ne)dalyvavimo šioje ES *acquis* dalyje tvarka, paprastumo sumetimais vartojama sąvoka „27 ES valstybės narės“.

⁷ Taip yra, pavyzdžiui, kai ginče dalyvauja vartotojai (žr. 5 išnašą).

⁸ Paprastai šios konvencijos yra perkeliamos į kiekvienos valstybės, kuri yra konvencijos šalis, nacionalinę teisę.

2.2. Teismo procesai, nagrinėjami išstojimo dieną

Išskyrus atvejus, kai iki išstojimo dienos Jungtinės Karalystės teismo sprendimui buvo taikoma egzekvatūra, ES taisyklės dėl tokių Jungtinės Karalystės teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo nebus taikomos Jungtinės Karalystės teismo sprendimui, kuris nebuvo įvykdytas iki išstojimo dienos, net jei:

- teismo sprendimas buvo priimtas iki išstojimo dienos arba
- vykdymo procesas buvo pradėtas iki išstojimo dienos.

2.3. Teismo procesai, pradėti išstojimo dieną arba po jos

Teismo procesams dėl Jungtinės Karalystės teismo sprendimo vykdymo, pradėtiems išstojimo dieną arba po jos 27 ES valstybėse narėse, ES taisyklės nebetaikomos.

Sprendimo pripažinimas ir vykdymas bus reglamentuojamas nacionalinėmis valstybės narės, į kurios teismą kreipiamasi dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo, taisyklėmis.

Kai kuriais atvejais taikomos tarptautinės konvencijos, pavyzdžiui, Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos parengtos konvencijos⁹, jeigu tiek ES arba ES valstybės narės, tiek Jungtinė Karalystė yra šios konvencijos šalys.

Visoms suinteresuotosioms šalims rekomenduojama į tai atsižvelgti vertinant tarptautinės jurisdikcijos sutartinius sprendimus

3. SPECIALIOS ES PROCEDŪROS

ES teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose teisės aktuose numatytos kelios specialios procedūros, pavyzdžiui, Europos mokėjimo įsakymo procedūra¹⁰ arba Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra¹¹.

Šioms specialioms teisminėms procedūroms taip pat taikomas šio pranešimo 1 ir 2 skirsniuose išdėstytas požiūris į jurisdikciją ir pripažinimą bei vykdymą.

⁹ Paprastai šios konvencijos yra perkeliamos į kiekvienos valstybės, kuri yra konvencijos šalis, nacionalinę teisę.

¹⁰ 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, OL L 399, 2006 12 30, p. 1.

¹¹ 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, OL L 199, 2007 7 31, p. 1.

4. VALSTYBIŲ NARIŲ TEISMINIO BENDRADARBIAVIMO PROCEDŪROS

ES teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose teisė sudaro palankesnes sąlygas teismiam bendradarbiavimui (pvz., susijusiam su dokumentų įteikimu¹², įrodymų rinkimu¹³ arba Europos teisminiu tinklu civilinėse ir komercinėse bylose¹⁴). Nuo išstojimo dienos ES 27 valstybės narės:

- nebetęsia tokių vykdomų teismo bendradarbiavimo procedūrų, kuriose dalyvauja Jungtinė Karalystė, ir
- nepradeda vykdyti naujų tokių teismo bendradarbiavimo procedūrų, kuriose dalyvautų Jungtinė Karalystė,

remiantis ES teise.

Tokios procedūros gali būti toliau vykdomos pagal nacionalinę teisę dėl teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis. Kai kuriais atvejais taikomos tarptautinės konvencijos, pavyzdžiui, Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos parengtos konvencijos¹⁵, jeigu tiek ES arba ES valstybės narės, tiek Jungtinė Karalystė yra šios konvencijos šalys¹⁶.

Visoms nacionalinėms centrinėms institucijoms rekomenduojama įvertinti, ar nekyla pavojus, kad išstojimo dieną teismo bendradarbiavimo procedūros gali būti nebaigtos vykdyti, ir ar procedūra gali būti tęsiama pagal nacionalinę teisę arba atitinkamą tarptautinę konvenciją. Jei tokios procedūros gali būti tęsiamos pagal nacionalinę teisę arba atitinkamą tarptautinę konvenciją, centrinė institucija turėtų apsvarstyti galimybę pagal atitinkamą nacionalinę teisę (tarptautinę konvenciją) pateikti papildomą prašymą, kuris priklausytų nuo Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos be susitarimo dėl išstojimo.

¹² 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas), OL L 324, 2007 12 10, p. 79.

¹³ 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose, OL L 174, 2001 6 27, p. 1.

¹⁴ Žr. 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas 2001/470/EB, sukuriantis Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose, OL L 174, 2001 6 27, p. 25, 8 straipsnį.

¹⁵ Paprastai šios konvencijos yra perkeliamos į kiekvienos valstybės, kuri yra konvencijos šalis, nacionalinę teisę.

¹⁶ Pavyzdžiui, tarptautinio vaikų grobimo atvejais prašomoji centrinė institucija gali prašančiosios centrinės institucijos prašymą vietoj to nagrinėti pagal 1980 m. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų.

5. KITI KLAUSIMAI

- Reglamentu (ES) 2016/1191¹⁷ panaikinamas tam tikriems viešiesiems dokumentams (pavyzdžiui, gimimo liudijimams) taikomas apostilės reikalavimas ir supaprastinami kiti formalumai, taip palengvinant keitimąsi tam tikrais viešaisiais dokumentais. Reglamento (ES) 2016/1191 taikymas priklauso ne nuo viešojo dokumento išdavimo datos, bet nuo jo pateikimo kitos valstybės narės institucijoms datos. Todėl Reglamentas (ES) 2016/1191 nebebus taikomas Jungtinės Karalystės valdžios institucijų išduotam viešajam dokumentui, kuris nuo išstojimo dienos bus pateikiamas vienos iš ES 27 valstybių narių valdžios institucijoms, neatsižvelgiant į Jungtinės Karalystės valdžios institucijų išduoto viešojo dokumento išdavimo datą ir galiojimo laikotarpį.
- Komisija e. teisingumo portale¹⁸ pateikia kelias informavimo apie nacionalines teismų sistemas priemones. Nuo išstojimo dienos e. teisingumo portalas nebeteiks su Jungtine Karalyste susijusios informacijos, įskaitant dinamines formas ir informacijos apie Jungtinę Karalystę suvestines.

Europos e. teisingumo portale <https://beta.e-justice.europa.eu/home?init=true&action=home&plang=lt> ir civilinei teisenai skirtoje Komisijos svetainėje http://ec.europa.eu/justice/civil/index_en.htm pateikiama informacija apie civilinę teiseną. Prireikus šie tinklalapiai bus atnaujinti pateikiant daugiau informacijos.

Europos Komisija
Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas

¹⁷ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1191, kuriuo skatinamas laisvas piliečių judėjimas supaprastinant tam tikrų viešųjų dokumentų pateikimo Europos Sąjungoje reikalavimus, OL L 200, 2016 7 26, p. 1.

¹⁸ <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=lt&init=true>